

ПЪРВО НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ”
обл. Търговище, общ. Омуртаг, гр. Омуртаг
Ул. „28 януари” № 2, e-mail: nu_1_omurtag@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ!
Стелиян Борисов
Директор на I НУ гр. Омуртаг

Училищен план

за действие в изпълнение на Националната стратегия
за насърчаване и повишаване на грамотността

Първо начално училище „Христо Смирненски”
гр. Омуртаг
2023/2024 учебна година

Състав на комисията:

1. Председател: Галина Благоева – старши учител
2. Членове: Иван Иванов – старши учител ГЦОУД
Гамзе Ниязиева - учител ГЦОУД

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

„Грамотността е способността на човека да идентифицира, да разбира, да интерпретира, да създава, да обменя, да общува, да изчислява, като използва отпечатани и написани на ръка материали, свързани с различни видове контекст. Грамотността е продължителен и непрекъснат процес на обучение и/или учене, който позволява на човека да постигне целите си, да развие знанията си и потенциала си, както и да участва пълноценно в общността и в обществото, към което принадлежи”.

Началната грамотност се свързва с началния етап от овладяване на четенето и писането в единство с разбирането на прочетеното и написаното, при който се овладява кодът за преход от графичните знаци към звуковата форма на думата при четенето и обратно – от звуковата форма към графичната при писането. Компонентите на *началната грамотност* са умението да се чете, умението да се пише и умението да се разбира смисъла на прочетеното и написаното – умения, които следва да се придобият **в първи клас** в съответствие със заложените в националните учебни програми изисквания.

В зависимост от функциите, целите и възрастовите групи, се различават следните видове грамотност:

- **базова грамотност** – умение за четене с разбиране на текст, за писане и за правилна употреба на езика в конкретен контекст (свързва се с компетентностите, които се очаква да притежават учениците в края на IV клас)
- **функционална грамотност** – умение за откриване, подбиране, извличане, анализиране и синтезиране на информация от различни източници и за използването ѝ за постигане на дадена цел както в обучението по всички учебни предмети, така и в различни житейски ситуации (свързва се с компетентностите, които се очаква да притежават учениците в края на основното си образование)
- **мултифункционална грамотност** – компетентност за създаване, разбиране, тълкуване и критическа оценка на писмена информация (свързва се с компетентности, които се очаква да развият и демонстрират лицата в рамките на обучението си за придобиване на средно образование и на по-висока образователна степен).

II. ВИЗИЯ

Изграждане на общество на знанието, в което грамотността заема централно място за индивидуалното и общественото развитие и служи като основа за интелигентен растеж.

III. ПРИНЦИПИ

- *Партньорство* – възможно най-широко участие на всички институции на национално, регионално, областно и общинско равнище, медии, детски градини, училища, библиотеки, граждански организации и др. Спазването на принципа на партньорство ще допринесе за ефективното изпълнение на стратегията и повишаване на капацитета за развитие на предприетите мерки и дейности.
- *Концентрация* – усилията при изпълнението на стратегията ще бъдат съсредоточени в конкретни области, свързани с насърчаването и развитието на грамотността.
- *средства*. Дейностите в стратегията кореспондират с основни политики, насочени към повишаване на грамотността, очертани в други стратегически документи и национални програми (Приложение № 5).
- *Всеобхватност* – създаване на широка среда, в която ще бъдат създадени условия и реализирани дейности за насърчаване и развитие на грамотността. Благоприятната среда включва дома, детските градини и училищата, библиотеките, медиите, висшите училища и др.

IV. ЦЕЛИ

4.1. Стратегическа цел

Постигане на равнище на функционална грамотност, което ще осигури възможност за личностно и обществено развитие и ще спомогне за постигането на интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж на икономиката.

4.2. Оперативни цели:

4.2.1 Създаване на благоприятна среда

Създаването на благоприятна среда е основна предпоставка за повишаване на интереса и мотивацията за усъвършенстване на уменията.

Мярка 1. Привличане на общественото внимание към повишаване на грамотността и популяризиране на четенето;

Мярка 2. Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения да увличат и да насърчават децата си към четене и към развитие на езикови умения;

Мярка 3. Осигуряване на лесен достъп до книги и до други четива.

4.2.2. Повишаване на равнището на грамотност

Прилагане на конкретни мерки, свързани с повишаване на качеството на обучението и по-конкретно с учебното съдържание. Предвиждане на стимули за оgramотвяване както чрез работа със семействата, така и чрез индивидуална работа с учениците.

Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност;

Мярка 2. Оптимизиране на стандартите за учебно съдържание и на учебните програми;

Мярка 3. Квалификация на учителите;

4.2.3. Увеличаване на участието и приобщаването

Постигането на тази цел ще бъде обвързано с преодоляването на:

- социално-икономическата неравнопоставеност чрез предоставяне на социални пакети за повишаване на обхвата в предучилищно възпитание и подготовка, за задържане в училище и за грижи в ранна детска възраст;
- езиковите бариери чрез предоставяне на обучение по български език и усъвършенстване на уменията за четене и писане на мигранти и на хора с различен майчин език;
- дигиталната пропаст чрез развитие на умения за четене от електронен носител.

Осъществяването на тази оперативна цел включва следните мерки:

Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност;

Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставеността при билингвите.

Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст

V. ПОЛИТИКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАМОТНОСТТА ПРИ ДЕЦАТА В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

По време на началния етап се постига начална грамотност и се полагат основите за придобиване на функционална грамотност. Периодът на началното огромотяване в I клас завършва с придобиването на началната грамотност, която се надгражда във II и в III клас, за да намери израз в края на IV клас в придобиване на ключови за целия образователен процес умения за четене, писане и разбиране на текст. Изгражда се *базовата грамотност* като необходима предпоставка за функционалната грамотност.

Съвременното начално огромотяване не се ограничава с формирането на техниките за четене и писане, а решава далеч по-амбициозни задачи, свързани с общуването в различните сфери от детския живот.

Изграждането на механизмите на четене и писане изисква не само време, но и адекватна подкрепа на всяко дете според индивидуалните му потребности. Индивидуализацията и диференциацията в обучението са същностни характеристики на началното училище, които намират израз при използваните стратегии на преподаване и на огромотяване. Чрез индивидуална подкрепа на учениците, които имат трудности при четене, се осигурява превенция на проблема за трайното им изоставане по всички учебни предмети. Конкретна педагогическа подкрепа относно правилната употреба на езика, осигуряваща резултатно участие в учебната дейност и в различни сфери на детския живот, е необходима да децата, за които българският език не е майчин език.

Възможностите за индивидуална и диференцирана работа се откриват както в рамките на учебния процес по български език и литература, така и чрез избираемата подготовка или допълнителна работа, провеждана под формата на консултации по време на образователния процес и извън него.

Поставянето на детето в центъра на образователния процес променя посоката на педагогическото взаимодействие от езика, изучаван от ученика, към ученика, изучаващ езика. Този нов аспект на обучението по български език и литература е обвързан с непрекъснатото повишаване на квалификацията на началните учители, които трябва да притежават не само знания за теоретичните основи на огромотяването, но и набор от компетентности, свързани със съвременните аспекти на четенето, вкл. четенето от електронен носител.

Дейностите за създаване и поддържане на мотивация за четене, разбирано преди всичко като начин за общуване в разнообразни житейски ситуации, са от изключителна важност за постигането на начална грамотност. Те следва да подпомагат реализирането на съвременните стандарти и учебни програми, основани на разбирането, че умението да се работи с текст е водещо умение спрямо всички останали умения,

ключови за съвременната икономика. Създаването и поддържането на мотивацията за четене е неизменно свързана и с наличието на библиотеки и места за четене. Обогащването им с нови заглавия е задача, чието решаване изисква съвместни усилия и съобразяване с читателските интереси и потребности на конкретната възрастова група.

Търсенето на иновативни пътища за осъвременяване на образователния процес включва замяна на традиционните условия за учене чрез хартиени материали с електронни учебни материали и с интегриране на информационните технологии в образователния процес.

Необходимо е осигуряване на квалификация на всички учители в областта на съвременните методи на преподаване и на диагностика на четенето.

В периода на началната училищна възраст децата проявяват интерес към книгите и обичат да четат. Дали този интерес ще остане траен или постепенно ще угасне зависи както от училището, така и от семейната среда. Училището има методическия потенциал да подкрепи родителите, да осъществи посредническа роля между тях и останалите културни институции, предлагащи възможности за насърчаване на четенето.

Училището трябва да приобщава семейството към задачите на училищното обучение и да отвори вратите на класната стая за общи дейности и съвместно търсене на пътищата за преодоляване на трудностите при четене.

VI. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ

№	ДЕЙНОСТ	СРОК	ОТГОВОРНИК
Цел 1. Създаване на благоприятна среда за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността			
Мярка 1. Привличане на общественото внимание към значението на грамотността и популяризиране на четенето.			
1.	<p>Провеждане на инициативи за подаряване и размяна на детски и юношески книги:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Класни идейни проекти: „Аз прочетох тази книга. Прочети я и ти”; ✓ „Пътуваща класна библиотека” – обмен на книги между класовете в училището; 	Постоянен	Класни ръководители Учители ГЦОУД Родители
2.	Организиране и провеждане на кампания за съвместно четене- „Всички четат“.	м. Януари 2024 г.	Класни ръководители Учители ГЦОУД Родители Ученици от I-IV клас
3.	<p>Организиране и провеждане на Национална седмица на книгата:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Конкурс „Пиша красиво и четливо“ I-IV клас ✓ Конкурс „Най-добър четец и разказвач“ ✓ „Мама, татко и аз заедно четем” – четене с родителите ✓ Изложба от рисунки на тема: „Любим литературен герой”. 	м. Април 2024 г.	Комисия Класни ръководители Учители ГЦОУД Ученици от I-IV клас
4.	Създаване на електронна страница във връзка с проведените дейности в училището.	Постоянен	Георги Георгиев – ръководител на клуб „Училищна телевизия”
Мярка 2. Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения да увличат и да насърчават децата си към четене и към развитие на езикови умения			
5.	<p>Организиране на информационни срещи с родители за подкрепа на деца и ученици, които имат проблеми в езиковото развитие.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Информирание на родителите за предвидените инициативи и дейности в училището, с цел мотивиране на учениците да четат книги; ✓ Привличане на родителите като партньори и участници в инициативите на училищно и класно ниво. 	<p>Началото на учебната година</p> <p>Постоянен</p>	Класни ръководители Учители ГЦОУД

6.	Разработване и утвърждаване на модели на добри практики за съвместна дейност с родители и местна общност в подкрепа на грамотността. ✓ Училище за родители: „Как детето да стане приятел с книгата”, „Подарете на детето си книжка”; ✓ „Мама, татко, аз и моята любима книга”;	Постоянен	Класни ръководители Родители Учители ГЦОУД
Мярка 3. Осигуряване на лесен достъп до книги и до други четива			
7.	✓ Изграждане на кът за четене в класната стая “Класна библиотека.	м. Октомври 2023г.	Класни ръководители Ученици от I-IV клас Учители ГЦОУД
8.	✓ „Моята първа среща с книгите в библиотеката” – тържествен ритуал с първокласниците.	м. Май 2024г.	Класни ръководители Учители ГЦОУД Библиотекари
9.	✓ „Да върнем децата при книгите” – обогатяване на училищните библиотеки чрез инициативи за подаряване на книга от родители.	м. Ноември 2023 г.	Класни ръководители Учители ГЦОУД Родители Ученици от I-IV клас
10.	✓ „Любимите книги на известни личности” – среща с местни литературни творци.	Постоянен	Комисия Класни ръководители Учители ГЦОУД
Цел. 2. Повишаване на равнището на грамотност			
Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност			
	Определяне на езиковото развитие на децата и ранна превенция на обучителни трудности или затруднения при четене.	м. Октомври 2023 г.	Класни ръководители Учители ГЦОУД
11.	Провеждане на тестове за установяване на равнището на грамотност .	м. Октомври 2023 г.	Класни ръководители
Мярка 2. Оптимизиране на стандартите за учебно съдържание и на учебните програми			
12.	Интегриране на функционалната грамотност в стандартите за учебно съдържание и в учебните програми по всички учебни предмети	Постоянен	Комисия Класни ръководители Учители ГЦОУД

Мярка 3. Квалификация на учителите			
13.	Провеждане на квалификационни дейности, насочени към съвременните методи на преподаване за повишаване на равнището на грамотността. ✓ Организиране на занимания по четене и по български език в рамките на целодневната организация на учебния ден: Седмична петминутка по всеки учебен предмет, посветена на автори или книги, свързани с изучавана тема	Постоянен	Класни ръководители Учители ГЦОУД
14.	Провеждане на квалификационни дейности, насочени към диагностика на обучителни трудности.	Постоянен	Директор Зам. директор Комисия Главни учители
15.	Провеждане на квалификационни дейности, насочени към усъвършенстване на уменията за сътрудничество с родители.	Постоянен	Директор Зам. директор Комисия Класни ръководители Учители ГЦОУД
Цел. 3. Увеличаване на участието и приобщаване			
Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност			
16.	Подкрепа на работодателите за поощряване на грамотността сред техните служители	Постоянен	Директор Зам. директор
Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставеност при билингвите			
17.	Осигуряване на допълнителна подкрепа за деца, чиито майчин език е различен от българския . ✓ Посещение на театрални постановки, свързани с изучавани произведения.	Постоянен	Комисия Класни ръководители Учители ГЦОУД
Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст			

18.	Интегриране на ИКТ и включване на четене от електронни носители в образователния процес.	Постоянен	Директор Зам.директор Класни ръководители Учители ГЦОУД
-----	--	-----------	--

Приложение № 3. Примери за училищни инициативи за насърчаване на грамотността сред учениците:

- ❖ Изработване на постер-послание към всички ученици: „Десет причини да чета”
- ❖ Класни идейни проекти: „Аз прочетох тази книга. Прочети я и ти”
- ❖ Попълване на ученически лексикон „Любимата ми книга е ...”
- ❖ Изпълнение на проектни задачи относно творчеството и любопитни случки от живота на изучаван творец-поет, писател
- ❖ Изграждане на кът за четене в класната стая “Класна библиотека”
- ❖ Конкурс „Пиша красиво и четливо“ I-IV клас
- ❖ Седмична петминутка по всеки учебен предмет, посветена на автори или книги, свързани с изучавана тема
- ❖ Състезание на тема: „Да си направим своя книжка”
- ❖ Училищно състезание „Пътят на книгата”
- ❖ „Очите на книгите” – инициатива за слабовиждащи и слабочуващи деца
- ❖ „Мама, татко и аз заедно четем” – четене с родителите
- ❖ „Моята първа среща с книгите в библиотеката” – тържествен ритуал с първокласниците
- ❖ „Четящо влакче” – верижно четене
- ❖ „Деца четат на деца” – ученици-наставници четат на първокласниците или на деца в ДГ
- ❖ Училище за родители: „Как детето да стане приятел с книгата”, „Подарете на детето си книжка”
- ❖ „Любимите книги на известни личности” – среща с местни литературни творци
- ❖ Посещение на театрални постановки, свързани с изучавани произведения
- ❖ Честване на годишнини и юбилеи на писатели
- ❖ „С баба приказки разказвам” – вечер на приказката в детските градини
- ❖ „Мама, татко, аз и моята любима книга”
- ❖ „Да върнем децата при книгите” – обогатяване на училищните библиотеки чрез инициативи за подаряване на книга от родители
- ❖ „Пътуваща класна библиотека” - обмен на книги между класовете в училище
- ❖ „Какво ми казва подарената книга” - изразена благодарност към дарителски инициативи
- ❖ Седмица на детската книга - конкурси за най-добър четец и разказвач
- ❖ Викторини на класно и училищно равнище
- ❖ Училищен маратон на четенето
- ❖ Ателие на педагогически инициативи, свързани с четенето.